

Diferents maneres d'aplicar la XARXA NATURA 2000 a Europa

La Xarxa Natura 2000 és una xarxa d'espais naturals protegits a nivell europeu creada sota l'empara de la directiva aus i la directiva habitats principalment.

Europa està revisant en aquests dies el **Pla d'Acció de la Xarxa Natura 2000**, i la lectura inicial que se'n extreu es agredolça.

Segons la diagnosi inicial no s'han assolit els objectius inicials, i es posa un especial èmfasi en la regressió d'algunes espècies, manca d'alguns espais i d'instruments de gestió. Al respecte, la diagnosi inicial postula que la solució és anar més enllà sense entrar massa més en detall, i sense que es pugui ni arribar a qüestionar o demanar una revisió de les directives en si mateixes. Únicament del Pla d'Acció.

Aquesta miopia, que no vol qüestionar el fons de la qüestió, obliga a entrar al detall de com ho han fet els diferents governs a l'hora d'implantar unes directives, que disten molt de tenir efectes neutres, i que a casa nostra s'ha traduït tot sovint en greuges per a la propietat.

*Hieraetus-Fasciatus. Àguila cuabarrada.
Espècie protegida de la fauna salvatge a Catalunya*

La comparació: Alemanya - França - Espanya - Itàlia

S'ha parlat molt de la riquesa en biodiversitat de l'Estat espanyol i de la contribució que aquest fa a la Xarxa Natura 2000 (la major de totes).

Succeeix però que una mirada atenta al planell de regions biogeogràfiques ens permet veure, que si deixem de banda les illes Canàries, l'Estat espanyol incorpora bàsicament la regió mediterrània, una part de la regió atlàntica (cornisa cantàbrica) i una part de l'alpina (Pirineus).

Per contra, països com França (que al seu territori continental compta amb 4 bioregions que abasten una part significativa del seu territori -les mateixes que les espanyoles- més la regió Continental), se li atribueix una menor riquesa mentre que d'altres com Itàlia o Alemanya mostren una molt diferent estratègia d'implementació.

Les dades

País (part Europa)	Superfície en Km ²	Espais designats XN2000	Superfície terrestre aportada XN2000 en Km ²	Superfície marina aportada XN2000 en Km ²	Suma superfície terrestre+marina XN2000	Percentatge de territori terrestre aportat a la XN2000
Bèlgica	30.528	310	3.887	1.271	5.158	13,73%
Catalunya	32.108	169	9.571	831	10.402	29,80%
Alemanya	357.031	5.206	55.170	25.603	80.773	15,45%
Itàlia	301.333	2.589	57.172	6.793	63.965	18,97%
Polònia	312.685	987	61.165	7.236	68.401	19,56%
Espanya	504.782	1.863	137.757	84.386	222.142	27,29%
França	549.192	1.756	69.974	41.703	111.677	12,74%
UE28	4.346.742	27.312	787.606	360.350	1.147.956	18,12%

Font: Natura 2000 Barometer. Environment European Commission

ALEMANYA té designats 5.206 espais on s'hi troben 55.170 km² del seu territori (un 15,45%) la seva aportació a la xarxa natura 2000 en termes globals és d'un escàs 7%.

Estratègia seguida: A Alemanya - un país gens sospitós de sofrir poques pressions dels grups ambientalistes que, fins i tot, tenen representació política - la Xarxa Natura 2000 depèn dels *Landers* que han seguit una estratègia de "microcirurgia" afectant únicament i exclusivament allò que veritablement requereix de protecció i evitant protegir espais com carreteres, urbanitzacions i àrees on es constati una afectació rellevant a les activitats.

El resultat és un mosaic de petites taques arreu, que en pocs casos suposen un fre al desenvolupament, i que permeten un tractament adequat dels espais a protegir. Se'ls hi fa la crítica de la fragmentació, però a canvi la comptabilització amb les activitats humanes i el desenvolupament de projectes millora substancialment, reduint els eventuais procediments d'incompliment i limitant alhora la superfície realment afectada, que aleshores sí pot rebre un millor tractament des de les institucions. Des de la vessant empresarial es demana més flexibilitat a fi que aquests espais siguin "movibles" i, fins i tot, es puguin fer "designacions temporals" d'espais, com a mecanisme de compensació i flexibilitat.

FRANÇA, amb una superfície (549.192 km²) similar a la de l'Estat espanyol i una biodiversitat comparable en molts extrems, va "combatre" les assignacions inicials i les demandes de major superfície a designar que se li requerien des d'Europa. Els procediments oberts contra França es tancaren l'any 2007 després de diverses "aportacions" a la xarxa, i actualment disposa de 1756 espais designats per una xifra de 69.974 km² terrestres que li suposen el 12,74% del Territori.

Estratègia seguida: La confrontació amb Europa, va obrir un procés negociador que finalment ha comportat una aportació reduïda del 12,74% del seu territori i una aportació en termes globals del 8,88% del seu territori. Notis que tot i que el nombre d'espais és similar al de l'Estat espanyol, la superfície aportada és significativament inferior, sent menys de la meitat un cop ha tancat els procediments d'infracció que havia tingut oberts.

ESPANYA és el país de la Unió Europea que més aporta a la Xarxa Natura 2000, un fet força singular si és té en compte que el finançament i manteniment de la mateixa, sovint acaba sortint dels propis estats membres.

Espanya aporta 1863 espais (un nombre molt inferior a Alemanya i similar a França) no obstant això, els espais designats són grans extensions del territori de forma continua, arribant a ocupar fins a 137.757 Km², que representen el doble del que hi ha a França i gairebé tres vegades més que a Alemanya.

La contribució espanyola a la Xarxa Natura 2000 es concreta en un 27,29% del seu territori que és gairebé un 18% de la Xarxa Natura (molt superior al 7,77% d'Alemanya o el 8,88% de França).

Estratègia seguida: Gran taques de territori seguint les anomenades IBA (Important Bird Area) que no es van qüestionar. Tampoc es realitza una tasca de microcirurgia a fi d'extreure de les àrees designades espais no habitats (com ara carreteres, urbanitzacions etc). Finalment la designació d'espais es va deixar en mans de les Comunitats Autònomes, regionalitzant la designació d'espais i generant designacions d'àrees amb poca presència d'espècies objecte de protecció per davant d'altres indrets que no resultaven protegits i on la mateixa espècie era abundant. El resultat final implica una afectació territorial gran, que si bé es prova de posar en valor no amaga les enormes dificultats que genera amb les activitats al territori, desenvolupament d'infraestructures i creixement de comunitats.

ITÀLIA disposa d'una superfície similar a la d'Alemanya (301.333 km²) i aporta una superfície similar (57.172 km²), la diferència rau en una menor aportació d'espais marins de manera que bona part dels espais (2.589) són terrestres. Tot i així la existència d'àrees majors és superior a Alemanya fet que es tradueix en una afectació territorial major.

Estratègia seguida: Vindria a ser a mig camí de l'espanyola i l'alemanya amb notables diferències en funció de la regió del país. Això, no obstant, es pot observar com la superfície marina és significativament inferior (63.965 km²) a l'alemanya (80.773 o l'espanyola 222.142) arribant finalment a contribuir de forma global amb un 18,97% del seu territori que representa a nivell global el 7,26% de la xarxa natura, en línia amb els governs francesos i alemany.

CATALUNYA vs BÈLGICA

Comparem Catalunya i Bèlgica atès aquesta última presenta una superfície (30.528 km²) molt similar a la Catalana (32.108 km²) i a més també es veu afectada per dues regions biogeogràfiques (atlàntica i continental), això no obstant aquí s'acaben les semblances.

El nombre d'espais designats a Bèlgica (310) duplica als de Catalunya, i l'àrea terrestre afectada (3.887 km²) es gairebé una tercera part de la catalana (9.571 km²).

Estratègia seguida: En el cas català ha estat senzillament la mateixa que en el cas espanyol, és a dir grans zones del territori que es reflecteixen en un petit nombre d'espais (169) donant lloc a una gran afectació territorial (29,80% del territori de Catalunya). El cas belga és molt similar al francès i l'alemany, atès s'ha declarat el mínim possible (l'afectació és del 12,73% del seu territori), i a més no costa trobar operacions de "microcirurgia" com les descrites al cas alemany, i territoris de "protecció singular" com ara algun parc públic o algun golf a les rodalies de Brussel·les capital i, fins i tot, més d'un desenvolupament urbanístic a les àrees "protegides" ja comptabilitzades. En aquest sentit, el visor de la xarxa natura 2000 a disposició del públic en general que facilita la Unió Europea n'és tota una revelació:

<http://natura2000.eea.europa.eu/#>

Superfície terrestre en Km ²		% de la Xarxa Natura 2000 que representa		
		Terrestre	Marina	TOTAL
Alemanya	357.031	7,00%	7,11%	7,04%
Itàlia	301.333	7,26%	1,89%	5,57%
Polònia	312.685	7,77%	2,01%	5,96%
Espanya	504.782	17,49%	23,42%	10,35%
França	549.192	8,88%	11,57%	9,73%

Font: Natura 2000 Barometer. Environment European Commission

Balanç i lliçó apresada

A nivell Europeu la Xarxa Natura 2000 és venuda com una oportunitat immillorable, això no obstant, els països capdavanters a Europa s'afanyen a tenir unes afectacions al seu territori continental el més minses possible.

Per això es valen de diferents estratègies, que en canvi no semblen ser acceptades quan parlem de sentències sobre el Segarra-Garrigues per citar un exemple proper.

El cert és que un cop analitzant com està funcionant la xarxa natura, que es regula diferent a cada estat membre amb un únic criteri de preservació (alguns estableixen contractes amb l'administració, d'altres amb un model públic-privat sempre cercant una compensació o com a casa nostra ... a càrrec del propietari sota pena de sanció o acusació de delictes ambiental), la conclusió final no pot ser altra que arreu d'Europa s'està utilitzant el mediambient com estratègia per alterar la competitivitat entre Estats membres de la UE.

Pocs dubtes queden ja que imposar limitacions en la construcció d'infraestructures com ara vies de comunicació i portuàries, en la capacitat de produir ali-

ments que haurien de ser exportats, en la generació d'infraestructures d'abastament energètic (parcs eòlics, presses etc) o simplement alterant de forma irreversible (es cedeix el control real a Europa), es usos del sòl admesos, té un efecte clar sobre la competitivitat de la regió, tot deixant molt en entredit si la compensació aportada pot arribar a substituir el impacte causat.

Per altra banda, observant els espais a vol d'ocell, potser seria hora que la Comissió es plantegés si veritablement cal seguir exigint a Catalunya majors contribucions a la Xarxa (sentències del Segarra-Garrigues) quan bona part dels països europeus tenen àrees que deixen molt que desitjar.

No en va, podem trobar un Golf al Sud de Brussel·les declarat LIC, bona part de les naus industrials del marge esquerra del port d'Amberes comptabilitzar com ZEPA, que al Regne Unit fa recaure bona part de la protecció sobre Escòcia deixant tot el centre i sud del país amb una molt minsa representació (de fet tot i així la seva afectació només és del 8,54%), o que tot l'àrea urbana del Lido de Campomarino (Termoli - Italia), a l'igual que d'altres "LIDO" de la seva costa, consta com a protegida tot i estar urbanitzada.

